

Aantal broedpaar van meeuwen en sterns in Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer in 1995 en 1996

Fred Cottaar

Inleiding

In 1995 en 1996 werden wederom gegevens over broedende meeuwen in Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer verzameld. Vanaf 1987 is er nu een goed overzicht over het aantalsverloop van het aantal meeuwenbroedparen. Sinds 1995 wordt ook het Hoogovensterrein in Velsen-Noord bezocht om de aldaar broedende meeuwen te inventariseren, zodat een nog beter beeld ontstaat over de meeuwenpopulatie in het gehele IJmondgebied. Deze gegevens zijn echter niet meegenomen in dit artikel.

Omdat sinds 1996 op meerdere plaatsen Visdieven broedend zijn aange troffen zijn ook de sterns in dit verslag opgenomen.

Na een algemeen overzicht over het broeden van meeuwen en sterns in Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer wordt in dit artikel een globaal overzicht per soort gegeven van het aantal broedgevallen en de ontwikkeling.

Algemene resultaten

Voor de inventarisatiemethoden van de verschillende gebieden wordt verwezen naar Cottaar (1994). De resultaten zijn samengevat in tabel 1. In 1995 was de trend gelijk aan die van de jaren ervoor. De aantallen in de duinen nemen steeds verder af en in IJmuiden werden toenemende aantallen geteld. 1996 gaf wat dat aan gaat een heel ander beeld. Namen de aantallen in de duingebieden wel weer verder af, in IJmuiden namen alleen Kleine Mantelmeeuwen toe, maar lieten Zilvermeeuwen een terugval zien. Ook het aantal Stormmeeuwen daalde licht. In twee nieuwe gebieden werden broedende meeuwen aangetroffen. Het eerste gebied betreft de Houtrakkerbeemden, een natuurontwikkelingsgebied in de Houtrakpolder (Van Leeuwen, 1996), waar broedende Kokmeeuwen en Visdieven werden waargenomen. Het tweede gebied was het Schoterroog (een landtong tussen het Noorder Buiten Spaarne en de Mooie Nel, vlak naast de voormalige vuilstort), waar een kolonie Kokmeeuwen werd aangetroffen (med.

Niko Buiten). Verder kwamen nog waarnemingen boven tafel van een gemengde kolonie sterns en meeuwen in de Haarlemmermeer (Schiphol-Noord, med. Bert-Jan Bol).

Buiten de nieuwe gebieden is in 1996 voor het eerst geen goed beeld verkregen van de stand van zaken binnen de bebouwde kom van Haarlem. Vanwege de arbeidsintensiviteit om deze paren te inventariseren is verder afgezien om de ontwikkeling jaarlijks te volgen. Mogelijk dat in één van de komende jaren een algehele stadsinventarisatie uitgevoerd kan worden om een momentopname te krijgen. Als zo'n inventarisatie regelmatig herhaald wordt kunnen we de ontwikkeling goed blijven volgen.

Tabel 1. Aantal broedparen van meeuwen en sterns in Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer in 1995 en 1996.

	Zilver meeuw		Kl.Mantel meeuw		Storm meeuw		Kok meeuw	Vis dief		
Ijmuiden	872	828	280	301	21-22	15	0	0	0	3
Duin & Kruidberg	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0
Kennemerduinen	9	9	0	0	3	2	0	0	0	0
AW-Duinen	0	0	0	0	0-5	0-2	0	0	0	0
Haarlem	42-51	-	4-5	-	0	-	0	0	0	0
Houtrakkerbeemden	0	0	0	0	0	0	0	6-8	0	10
Schoteroog	0	0	0	0	0	0	0	20	0	0
Haarlemmermeer	0	0	0	0	21-26	1	5	15-20	30	100
Overig	1	0	0	0	2	3-4	0	0	0	0
Minimum	928	841	284	301	47	21	5	41	30	113
Maximum	937		285		58	24		48		

Kokmeeuw

Op drie plaatsen kwamen Kokmeeuwen tot broeden. In 1995 en 1996 was dit het geval in de Haarlemmermeer (Schiphol-Noord) met respectievelijk 5 en 20-25 paren. In 1996 werd gebroed in de Houtrakkerbeemden en op het Schoteroog met respectievelijk 6-8 en ca 20 paren. Het is voor het eerst sinds 1983 dat er weer grotere aantallen Kokmeeuwen in de regio broeden. Dit gebeurde het laatst in de Amsterdamse Waterleidingduinen (Vader, 1989).

Zilvermeeuw

De algemeenste soort nam in 1996 een beetje gas terug. In 1995 werden nog 872 broedparen geteld tegen 720 in 1994, maar in 1996 werden maar 828 paren vastgesteld. Deze verandering kwam voornamelijk op rekening van de op daken, dukdalven en steigers broedende paren. Dit aantal bedroeg in 1995 en 1996 796 en 728 paar tegen 654 paar in 1994. De kolonie op de grond broedende Zilvers op het Middensluiseland nam in 1996 toe van 76 tot 100 paar.

Het aantal Zilvermeeuwen in de duinen bleef in 1995 en 1996 stabiel, maar namen af ten op zichte van 1994. Alleen in de Kennemerduinen en in Duin en Kruidberg komen nu nog kleine aantallen tot broeden (tabel 1 en 2).

Alleen in 1995 kon nog een redelijk beeld verkregen worden over de stand in de bebouwde kom van Haarlem. Er werden 41-51 territoria gevonden, hetgeen zeer waarschijnlijk nog een ondertelling is geweest. In 1996 werd geen goed beeld meer verkregen van de stand van zaken.

Kleine Mantelmeeuw

Het aantal broedparen neemt in IJmuiden nog steeds toe. Totaal werden in 1995 en 1996 respectievelijk 280 en 301 paren vastgesteld tegen 238 paar in 1994. De stand van de dakbroeders is in 1995 en 1996 ongeveer gelijk gebleven (185 en 182 paar, hetgeen wel een toename is ten op zichte van 1994, toen 162 paar werden geteld). De toename is vooral toe te schrijven aan de hogere aantallen op de grond broedende paren op het Middensluiseland op het sluisencomplex.

Buiten IJmuiden komen alleen broedende Kleine Mantelmeeuwen voor in het Kleverpark en de Waarderpolder in Haarlem. Net als de Zilvermeeuw kon alleen in 1995 nog een beeld verkregen worden van de stand. Er broeden toen 4-5 paren op een dak in de Waarderpolder. Wel werd in 1996 in het Kleverpark het eerste broedgeval van een Kleine Mantelmeeuw in een woonbuurt bevestigd. Eerdere meldingen betroffen broedgevallen op industriedaken.

Geelpootmeeuw

In 1995 werd weer met succes door een gemengd broedpaar Geelpootmeeuw ♀ x Kleine Mantelmeeuw ♂ op de IJbunker in IJmuiden gebreed. Er vlogen twee jongen uit. In 1996 kwam dit paar wederom terug en er werd een tweede gemengd broedpaar gevonden. Nu betrof het een ♂ Geelpoot x ♀ Kleine Mantelmeeuw. Het eerste paar bracht weer met succes enkele jongen groot, terwijl het legsel van het tweede paar jammer

genoeg verloren ging.

In beide jaren werden de kuikens voorzien van kleurringen met een individueel herkenbare inscriptie. Hopelijk verschijnen ze weer in de kolonie zodat vastgesteld kan worden hoe ze zich gedragen tegenover Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen en hoe hun uiterlijke kenmerken zijn.

Stormmeeuw

De Stormmeeuwen doen het niet echt goed in de regio. De duinen zijn zo goed als verlaten en in IJmuiden nemen de aantallen langzaam af. Alleen in het binnenland blijft een gelijk aantal paartjes, met succes, broeden. In 1996 bracht bijvoorbeeld een paartje op een dukdalf in het Noorder Buiten Spaarne drie jongen groot (med. Piet Ruigvoorn). Wel werd in 1995 het eerste dakbroedende paartje in het industriegebied van IJmuiden gevonden, tussen de Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen. In 1996 werd een paartje op exact dezelfde plek gevonden.

Opvallend was dat in 1995 weer een kolonie werd ontdekt in de Haarlemmermeer van 20-25 paar (med. Hans Groot). Een kolonie van deze omvang was ook al eens in 1989 ontdekt (Cottaar, 1991) en werd ook al vermeld door Ton Eggenhuizen in Broedvogels van Noord-Holland (1990).

Visdief

De Visdief was tot nu toe een onregelmatige broedvogel in Zuid-Kennemerland en de Haarlemmermeer. De soort broedt de laatste jaren echter jaarlijks in onze regio. Visdieven kwamen tot broeden in de Haarlemmermeer (Schiphol-Noord) in 1995 en 1996 met respectievelijk ca 30 en ca 100 paren. In 1996 werd met succes gebroed in de Houtrakkerbeemden met ca 10 paar en ook met succes in de voormalige kolonie op het sluiscomplex in IJmuiden (Cottaar, 1992) met drie paar, waarvan enkele kuikens werden geringd. Omdat Visdieven ook nog wel eens op onverwachte plaatsen kunnen broeden (Van Deursen, 1987), moet rekening gehouden worden met meer broedgevallen in onze regio.

Dankwoord

Bert-Jan Bol, Niko Buiten, Ronald Demmendaal, Hans Groot, Evert van Huijssteeden, Guido van Leeuwen, Erik Maassen, Henk Opdam, Piet Ruigvoorn, Hans Schouten, Johan Stuart, Jan van Tussenbroek, Hans Vader, Jan Vegelin, José en Kees Verbeek worden bedankt voor het aanleveren van gegevens en/of hulp bij het onderzoek in IJmuiden.

Literatuur

- Cottaar, F., 1991. Aantal broedparen van meeuwen in Zuid- Kennemerland in 1989 en 1990. *Fitis* 27(4):1 60-168.
- Cottaar, F., 1992. Broedende Visdieven op het Sluizencomplex in IJmuiden. *De Graspieper* 12(4): 132-133.
- Cottaar, F., 1994. Aantal broedparen van meeuwen in Zuid- Kennemerland in 1993. *Fitis* 30(3): 114-122.
- Deursen, C. van, 1987. Opmerkelijke broedplaats van Visdieven (*Sterna hirundo*) in bollenland. *De Fitis* 23(3): 108-110.
- Eggenhuizen, T., 1990. Stormmeeuw. In: Ruitenbeek, W., C.J.G. Scharringa & P.J. Zomerdijk, 1990. Broedvogels van Noord-Holland. SVN, Assendelft.
- Leeuwen, G. van, 1996. Een El Dorado in de Houtrakpolder. *Fitis* 32(2): 90-92.
- Vader, H., 1989. Ornithologische onderzoeken in de Amsterdamse Waterleidingduinen. Jaarverslag 1981 t/m 1983. Rapport. Amsterdam.

Fred Cottaar, Lutulistraat 42, 2037 CB Haarlem